

BENE ZOLTÁN



A fiatalember

(RÉSZLET EGY KÉSZÜLŐ KISREGÉNYBŐL)

A csütörtök reggeleket kiváltképpen nem szerette. Nem tudta megmagyarázni, miért, egyszerűen csak nem kedvelte a hét negyedik napját, különös tekintettel a kezdetére. Talán a szólás zavarta, miszerint aki belesül valamibe, csütörtököt mond. Ez árnyékot vetett a csütörtökökre, legalábbis az ő szemében. Azon a reggelen mégis boldog volt. A tavaszvégi-koranyári napsütés kellemesen melegítette a tarkóját, jólesett a séta, a szeme sem fájt olyan cudarul, mint általában. S ami a legfontosabb: Májer úr sem akadékoskodott egy percig sem, amikor meglátogatta. Mogorván köszöntötte, kis híján fölnyársalta egyetlen szemének gyilkos sugarával (ezt a fiatalember inkább érezte, semmint látta); nem szólt egy árva szót sem, csak egy rongyba göngyölt tárgyat vett elő a pult alól, lerakta elé, megengedte, hogy egy pillantást vessen arra, amit a ronggyal takargat, aztán egy szatyor aljára helyezte a csomagot, fölébe pedig egy szép sódort pakolt. Simán, olajozottan zajlott az egész.

Lehet egy csütörtök hát szép is, gondolta. Még ha az élet terén ő maga – úgy nagy általánosságban – csütörtököt is mondott, gondolta még.

Gyerekkorában kezdődött. Minden akkor kezdődik, persze. Mindenesetre egészen kicsi volt, amikor az egész világ elromlott. Az apja nem jött vissza a Nagy Háborúból, s már azt is tudta egy ideje, hogy valójában nem is az a katona volt az apja, akinek a fotója ott állt a kredencen. Semleges kinézetű, elálló fülű baka volt, a sapka kissé megrogyva ült a koponyáján, gyér bajszat bőségesen kenhette viasszal, ám attól sem vált kackiásabbá. Vállai ugyan a képkeretbe olvadtak, mégis jól látszott, milyen csapottak. A fiatalember 1920-ban született, nyáron, tehát 1919 végén kellett fogannia. Abban az időben, amikor az apját már három éve nem látta az anyja. S nem elég ennyi baj, még amolyan furcsa gyerek is lett. Például, noha világos, mégis idegennek ható bőrszínnel született.

– Az anyád az arabok kurvája volt – mondta neki az egyik osztálytársa 1932. szeptember 8-án, délelőtt tíz óra tizenkét perckor.

Soha, senki nem cáfolta meg ezt a mondatot. Jóllehet meg sem erősítette. Az anyját nem merté kérdezni, aztán meg már nem kérdezhetette: 1934 végén elhunyt. Őt az anyja testvére vette magához, egy részeges öreglegény, mesterségére nézve suszter, aki hétszámra hozzá se szólt, bár enni adott neki, s ruházta is becsülettel. Barátokat nem tudott szerezni, soha, sehol, többnyire kinevették, ha megpróbálta. Csütörtököt mondott ezen a téren is.

Aztán következett a szemel!

Vincze doktornő először, az első vizsgálatok után azt mondta, megoldódik minden. Utána, ahogy egyre többet vizsgálta, úgy szabadkozott mind többet és többet. Hiába tesznek bármit, előbb-utóbb meg fog vakulni.

– De miért mondta azt, hogy megoldódik...? – kérdezte szinte sírva a negyedik vagy ötödik kórházi vizitáció alkalmával.

– Akkor még azt hittem... az akkori diagnózis... – mentegetőzött Vincze Ilona.

Az orvos és a páciens szemében egyaránt könnyek csillogtak.

– Persze, na persze! – fojtotta belé az doktornőbe a szót a fiatalember, azzal dülva-fúlva elviharzott. A vállával nekiment az ajtófélfának, még másnap is sajgott tőle a kulcsöntja, kicsit föl is szisszent emiatt, s ettől még jobban elöntötte a düh. Szíve szerint tört-zúzott volna, végül azonban beérte azzal, hogy a klinika előtt, a folyóparton belerúgott egy galambtetembe.

– Persze, na, persze, na, persze... – mantrázta magában hazáig.

Persze, na persze, gondolta azóta is ezerszer. Persze, hogy csütörtök volt az a nap is, amikor véglegessé vált, hogy nemsokára teljesen megvakul. Persze, na persze, hogy csütörtök!

Amiképpen csütörtökre esett a műtét is.

Tudniillik Vincze doktornő végül úgy döntött, a józan ész és az orvostudomány ellenére tesz egy próbát.

Először is magához kérte a portást.

Szabó Géza a sapkáját gyűrögetve állt elébe, attól tartott, a nő észrevette, hogy mindig megbámulja a lábát, s most majd a szemére hányja a modortalanságát, ezért nagyon megkönnyebbült, amikor kiderült, hogy egészen másról van szó.

– Megtalálom én magának, nagyságos asszony – vigyorgott szélesen és magabiztosan.

Nagy nehezen valóban megtalálta a szembajos ifjút.

– Azt üzeni, hogy megoperál – mondta neki, amikor nyakon csípte.

– Meg? – csodálkozott a fiú. – Mégis meg?

– Meg – mosolygott a portás. – Gyere be holnap, de úgy készülj, hogy pár napig benn is maradsz!

És a fiatalember ment. Szerdán feküdt be a klinikára, másnap műtötték, a következő hét elején engedték haza. Amikor a hét közepén levették a kötést a szeméről, úgy tűnt, minden megoldódott. Ami korábban homályba veszett, most élesen rajzolódott ki. Amit azelőtt észre sem vett, immár könnyedén meglátta.

Csakhogy ez az állapot nem tartott sokáig. Pár nap múlva romlani kezdett. Hamarosan pedig rosszabb lett, mint azelőtt volt. A fiatalember kétségbeesve loholt a klinikára.

– A doktornő nincs benn – hűtötte le Szabó Géza.

– Mikor lesz?

– Miért keresed?

– A műtéttel csak elrontotta, még jobban elrontotta!

– Nem azt mondta, megpróbálja? – csitította a portás. – Nem ígért biztos javulást! Csak tett egy próbát, mert megsajnálta...

A fiatalember gyűlölködve meredt Szabó Gézára.

– Bassza meg! – fakadt ki. – Akkor is engedjen be...!

– Nincs benn – vágott a szavába a portás. – Ma nem dolgozik.

– Bassza meg!

– És ilyen szavakat itt nem szabad használni!

– Olyan szavakat használok, amilyeneket akarok, bassza meg, ha már egyszer vak leszek heteken vagy napokon belül! Mert tudom, hogy úgy lesz, nem vagyok teljesen agyalágyult!

Szabónak megesett a szíve a szerencsétlenül.

– Én is dühöngtem, amikor ellőtték a lábam – vigasztalta. – De aztán megtanultam együtt élni a sántasággal és a sajnó térdemmel.

– Tudja mit, cseréljünk! Átveszem a térdét, maga vigye a szememet, adja ide helyettük a magáét!

Szabó Géza megütközve nézett a fiatalemberre.

– Honnan jut eszedbe ilyen ostobaság?

– Elmegy maga a picsába! – ordította amaz, s mielőtt a portás bármit reagálhatott volna, elrohant.

Szabó a fejét csóválta. Szánta is ezt a félig-meddig még gyerek szerencsétlent, haragudott is rá. Élni kell, gondolta, s ahogy lehet, úgy kell élni.

A fiatalember eközben egészen máson gondolkodott.